

SLAN

(Slovotvorný analyzátor pro výuku
češtiny pro cizince)

projekt aplikovaného výzkumu č. TL03000293 (podpořen TAČR)
06/2020–05/2023

Anastasija Sokolova, Ivana Kolářová, Adriana Válková, Tomáš Káňa

*Praha
15. 11. 2023*

MUNI
PED

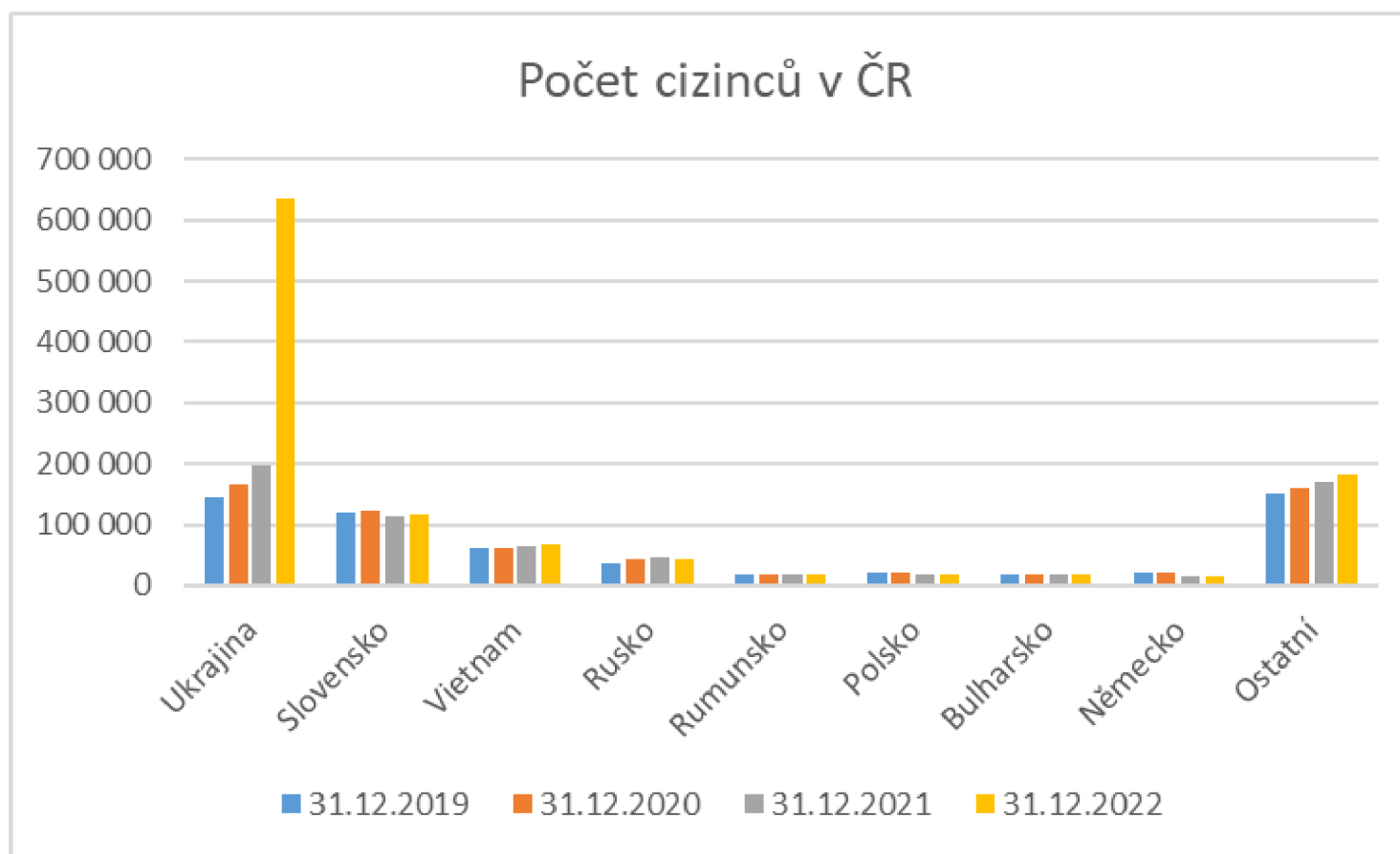
T A
Č R

Tento projekt je spolufinancován se státní
podporou Technologické agentury ČR v rámci
Programu ÉTA.

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost.

Motivace: extralingvistické faktory

Zdroj dat: https://www.czso.cz/csu/cizinci/4-ciz_pocet_cizincu#cr.

Graf: vlastní zpracování.

Motivace: teoretická východiska

Slovotvorba v procesu osvojování (cizího) jazyka

- Argus, R. and V. Kazakovskaya (2018) Acquisition of noun derivation in Estonian and Russian L1. *Eesti Rakenduslingvistika Ühingu aastaraamat / Estonian Papers in Applied Linguistics*, 14, 23–39.
- Bauer, L. and P. Nation (1993) Word families. *International Journal of Lexicography*, 6 (4), 253–279.
- Clark, E. V., and R. A. Berman (1984) Structure and Use in the Acquisition of Word Formation. *Language*, 60 (3), 542–590.
- Hacken, ten P., A. Abel and J. Knapp (2006) Word Formation in an Electronic Learners' Dictionary: ELDIT. *International Journal of Lexicography*, 19 (3), 243–256.
- Madsen, R. S. (2019) Word-formation preferences of non-natives. *SKASE Journal of Theoretical Linguistics*, 16 (1), 162–176.
- Mattes, V., W. U. Dressler, K. Korecky-Kröll and S. Sommer-Lolei (2021) *The Acquisition of Derivational Morphology*. Amsterdam: John Benjamins Publishing Company.
- Nádeníček, P. (2017) Krátké zamyšlení nad postavením slovtvorby ve výuce češtiny jako cizího jazyka. In: Nekula M. and K. Šichová (Ed.) *Variety češtiny a čeština jako cizí jazyk*, 171–183. Praha: Akropolis.
- Olshtain, E. (1987) The Acquisition of New Word Formation Processes in Second Language Acquisition. *Studies in Second Language Acquisition*, 9 (2), 221–231.
- Tschichold, C. and P. ten Hacken (2015) Word-formation in second language acquisition. In: Müller P. O., Ohnheiser I., Olsen S. and F. Rainer (Ed.) *Volume 3. Word-formation: an international handbook of the language of Europe*, 2137–2154. Berlin: Mouton de Gruyter.

Slovotvorba ČJ, RJ a dalších slovanských jazyků

- Bozděchová, I. (2016) Czech. In: Müller P. O., Ohnheiser I., Olsen S. and F. Rainer (Ed.) *Volume 4. Word-formation: an international handbook of the language of Europe*, 2872–2891. Berlin: Mouton de Gruyter.
- Janda, L. (2010) Russian word-formation in contrast with Czech and Norwegian. *Oslo Studies in Language (OSLa)*, 2 (2), 243–259.
- Körtvélyessy, L. (2016) Word-formation in Slavic languages. *Poznan Studies in Contemporary Linguistics*, 52 (3), 455–501.
- Uluhanov, I. S. (2016) Russian. In: Müller P. O., Ohnheiser I., Olsen S. and F. Rainer (Ed.) *Volume 4. Word-formation: an international handbook of the language of Europe*, 2953–2978. Berlin: Mouton de Gruyter.

Co je SLAN?

Cíle projektu:

- a) zpracovat českou a ruskou slovo tvorbu s přihlédnutím k jazykovému transferu
- b) vytvořit online nástroj (software) SLAN pro výuku slovo tvorby v hodinách češtiny pro cizince

Slovo tvorný výzkum

Aplikační garanti

Spolupráce s externími AG (AUČCJ, Centrem pro cizince JMK)

- a) dotazníky (květen 2021; 45 lektorů, 30 + 33 studentů)
- b) pilotování cvičení a pracovních verzí softwaru SLAN
- c) podněty k vylepšení, zpětná vazba

Harmonogram projektu

Období řešení projektu: **06/2020–05/2023**

Aktivní zapojení aplikačních garantů:

04/2021 dotazníky pro studenty-cizince a lektory češtiny jako cizího jazyka

09/2021–10/2021 pilotování prvních cvičení vygenerovaných softwarem SLAN

04/2022 pilotování dalších cvičení vygenerovaných softwarem SLAN

09/2022–10/2022 ověřování funkcionality softwaru SLAN (filtr parametrů, generování pracovních listů)

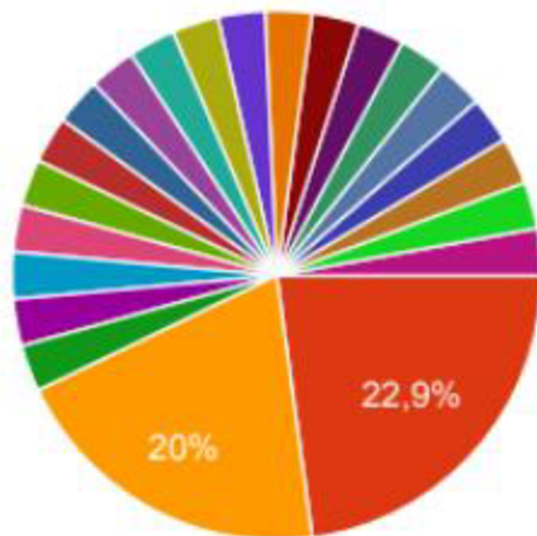
05/2023 software SLAN jde do světa

Něco málo k dotazníkům pro lektory*ky

Jak přistupujete k výuce slovo tvorby?

35 odpovědí

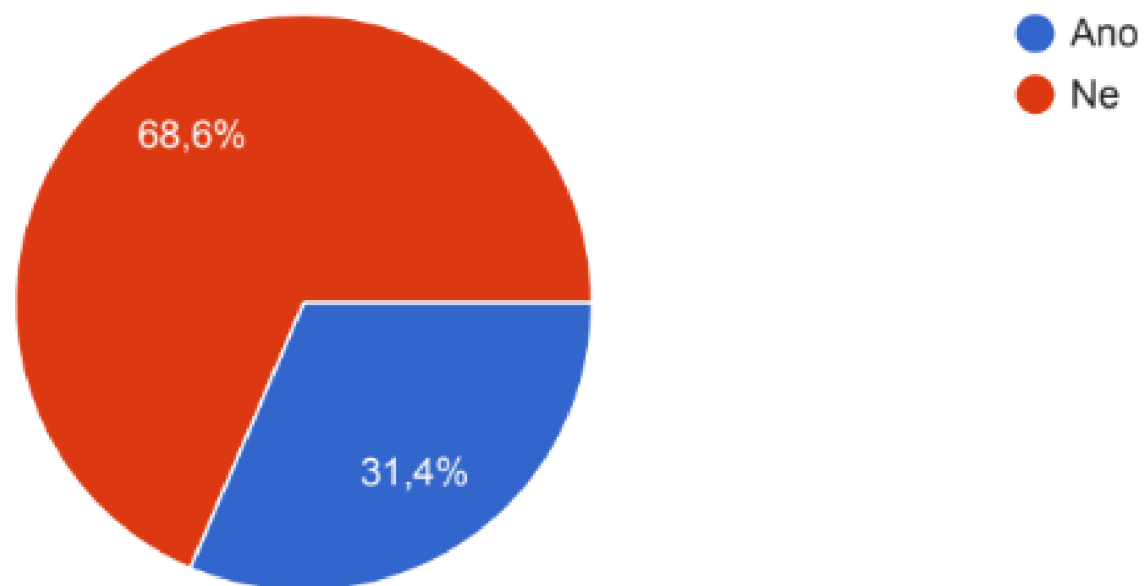

- Vyhýbám se jí.
- Učím ji, protože je součástí učiva v uč...
- Učím ji cíleně (jako samostatnou část).
- Sem tam na slovo tvorbu narazíme, kd...
- Začleňuji ji do výuky průběžně. Ve chv...
- Učím ji, ale ne cíleně ani podrobně, sp...
- učím ji s využitím korpusových metod,...
- Upozorním na ni, když se to hodí

Něco málo k dotazníkům pro lektory*ky

Vyhovuje vám způsob podání slovo tvorby v učebnicích češtiny pro cizince?

35 odpovědí

Něco málo k dotazníkům pro lektory*ky

Proč vám způsob podání slovtvorby v učebnicích vyhovuje/nevyhovuje?

35 odpovědí

Upřímně, s učebnicemi příliš npracuji, materiály zpracovávám z větší části sama. Myslím, že slovtvorbě není věnováno příliš prostoru. Výjimkou je Čeština pro cizince a azylanty od Bischofové a Hrdličky.

Pracuji s Česky krok za krokem a myslím, že v těchto učebnicích slovtvorba není dostatečně zohledněna, alespoň co se úrovně A2 týče.

Některé učebnice se slovtvorbě věnují, jiné ji opomíjí. Proto mi přijde tato otázka nejednoznačná.

Líbí se mi podání Lídy Hole, která slovtvorbu řeší víceméně v kontextu

Je jí věnováno málo času. Navíc jinak se češtinu učí Slované a jinak jiné národnosti, což je u slovtvorby nutné reflektovat.

málokdy cvičení nabízejí celou šíři konkrétních významů

pomáhá pochopit kontext

Není dostatečný, neklade se na něj důraz

Něco málo k dotazníkům pro lektory*ky

Jaké typy cvičení na slovo tvorbu se vám zdají efektivní (a proč)?

35 odpovědí

výběr z možností, odvozování, skládání

Nemám zkušenost přímo s cvičeními na slovo tvorbu.

Cvičení na přechylování, doplňování slov do vět podle kontextu- plavčík, zaplavat si atd.

Tvoření podstatných jmen ze sloves a naopak

Hravá obrázková cvičení. Může to být veselé, zábavné a velmi názorné. Studenti si snadno vytvářejí nějakou asociaci a představu.

ta, kde se vyskytuje co nejširší slovní zásoba

moje zkušenost - obrázky

prefixy

např. odvozování slov pomocí přípon a předpon. (včetně všímání si změn významu). definování slov pomocí

Něco málo k dotazníkům pro studenty*ky

Všiml/a jste si, že většinu českých slov můžete odvodit od jiných slov? Např. že pomocí slova les * si můžete vysvětlit význam slova lesík (= malý les) a prales (= starý les).

Ano

Ne

Něco málo k dotazníkům pro studenty*ky

Učitel je ten, kdo učí. Zaměstnavatel je ten, kdo zaměstnává. Ten, kdo podniká, je ...? *

podnikátel

podnikatel

podniktel

podnitel

Jiná...

Něco málo k dotazníkům pro studenty*ky

Muž je sociolog, žena je socioložka. Muž je psycholog, žena je ...? *

- psychologyně
- psychologistka
- žena psycholog
- psycholožka
- psychologka
- Jiná...

Něco málo k dotazníkům pro studenty*ky

(úroveň češtiny B1 a vyšší): Souvisí spolu významy následujících tří slov? Pokud ano, jak? dělat – vydělat – vzdělat

Text stručné odpovědi

(úroveň češtiny B1 a vyšší): Co mají společného následující 3 slova: vypít, vylít, vykopat?

Text stručné odpovědi

Předpokládané možnosti softwaru SLAN

- a) základní popis pro studenta-cizince
- b) rozšířený popis pro lektora
- c) základní a pokročilé vyhledávání – možnost výběru jazykové úrovně, slovního druhu, sémantického rysu (např. *osoba, děj*)
- d) generování cvičení dle zvolených parametrů (filtrů) – jazyková úroveň, slovní druh, sémantický rys, slovotvorný jev ad.
- e) vyhledávání formálních slovotvorných ekvivalentů, např. *pře-пере, tel-тель*
- f) 3 jazykové verze (mutace) – ČJ, RJ, AJ

Slovotvorný výzkum – cíle

- výchozí materiál: UčebKo (A2–B2)
- cíl výzkumu – analýza lexika cizinců na úrovni A2–B2 z hlediska slovotvorného:
  - a. podchytit slovotvorné sufixy + prefixy (v podobě frekvenčních seznamů)
  - b. zachytit sémantiku získaných sufixů + prefixů
  - c. zachytit pravidelné derivační mechanismy
- finální část výzkumu: popsat jeho výsledky tak, aby:
  - a. byly využitelné v praxi (zejm. výuce),
  - b. bylo možné z nich vytvářet cvičení cílená na slovotvorbu

Východisko dat: učebnicový korpus UčebKo

UčebKo

- tři subkorporusy: UčebKo-A2, UčebKo-B1 a UčebKo-B2
- 9 učebnic češtiny pro cizince (3 pro každou úroveň)
- výběr učebnic: 1. dospělí, 2. komunikativní charakter, 3. aktuálnost (ne starší 15 let), 4. různí autoři, 5. užívání ve výuce
- přístupný přes SketchEngine pouze autorizovaným uživatelům pro vědecké účely
- výhoda tvorby korpusu SketchEngine – anotovaný korpus

Korpus UčebKo (Válková 2021)

	UčebKo-A2	UčebKo-B1	UčebKo-B2
number of words	91,561	122,604	89,697
number of sentences	15,099	16,993	9,739
average sentence	6 words / sentence	7 words / sentence	9 words / sentence

noun (701 items | 6,226 total frequency)

Lemma	Absolute Frequency ?	Lemma	Absolute Frequency ?	Lemma	Absolute Frequency ?	Lemma	Absolute Frequency ?	Lemma	Absolute Frequency ?
1 republika	335 ...	11 feka	82 ...	21 linka	56 ...	31 dívka	38 ...	41 prohlídka	31 ...
2 kolika	203 ...	12 procházka	78 ...	22 válka	52 ...	32 podmínka	37 ...	42 chřipka	30 ...
3 babička	193 ...	13 památka	70 ...	23 holka	52 ...	33 pohádka	36 ...	43 Monika	30 ...
4 zkouška	182 ...	14 učitelka	69 ...	24 Šárka	50 ...	34 sekretářka	36 ...	44 vstupenka	30 ...
5 maminka	172 ...	15 zastávka	67 ...	25 láska	50 ...	35 doktorka	35 ...	45 Lenka	30 ...
6 kamarádka	151 ...	16 banka	65 ...	26 taška	49 ...	36 peněženka	35 ...	46 Amerika	29 ...
7 ruka	138 ...	17 polévka	63 ...	27 nabídka	47 ...	37 křížovatka	34 ...	47 gramatika	28 ...
8 manželka	121 ...	18 schůzka	58 ...	28 herečka	47 ...	38 studentka	34 ...	48 motorka	28 ...
9 otázka	98 ...	19 značka	57 ...	29 písnička	42 ...	39 přednáška	32 ...	49 známka	27 ...
10 matka	97 ...	20 kočka	56 ...	30 sbírka	38 ...	40 stránka	32 ...	50 omáčka	25 ...

Rows per page: 50 1-50 of 701 1 / 15

Válková, A. (2021) Building Czech Textbook Corpora (UcebKo) for Word-formation Research of Czech as a Second Language. *Jazykovedný časopis*, 72 (2), 631–640.

Slovotvorný výzkum – data v r. 2021 (názvy osob, masculine animate)

	nalezené sufixy	
A2 (24 sufixů)	<p>-tel (např. <i>učitel</i>), -ík/-ník (např. <i>mladík</i>), -ec (-ovec/-inec) (např. <i>cizinec</i>), -č (např. <i>rodič</i>), -ent (např. <i>student</i>), -or (-tor, -átor) (např. <i>doktor</i>), -ař (např. <i>lékař</i>), -ista (např. <i>policista</i>), -a (např. <i>předseda</i>), -ce (např. <i>průvodce</i>), -ář (např. <i>novinář</i>), -ák (např. <i>zpěvák</i>), -ik (např. <i>politik</i>), -an (např. <i>občan</i>), -ér (např. <i>trenér</i>), -čí (např. <i>průvodčí</i>), -ant (např. <i>reprezentant</i>), -íř (např. <i>malíř</i>), -ián (např. <i>vegetarián</i>), -ina (-otina) (např. <i>hrdina</i>)</p>	<p>-ýr/-ír (např. <i>inženýr</i>), -ěř (např. <i>makléř</i>), -ita (např. <i>husita</i>), -l (např. <i>kutil</i>)</p>
B1 (25 sufixů)		<p>-án (např. <i>sultán</i>), -ýr/-ír (např. <i>inženýr</i>), -ěř (např. <i>makléř</i>), -ál (např. <i>intelektuál</i>), -ita (např. <i>husita</i>)</p>
B2 (27 sufixů)		<p>-eň (např. <i>vězeň</i>), -án (např. <i>kapitán</i>), -oun (např. <i>čahoun</i>), -áč (např. <i>hráč</i>), -och (např. <i>lenoch</i>)</p>

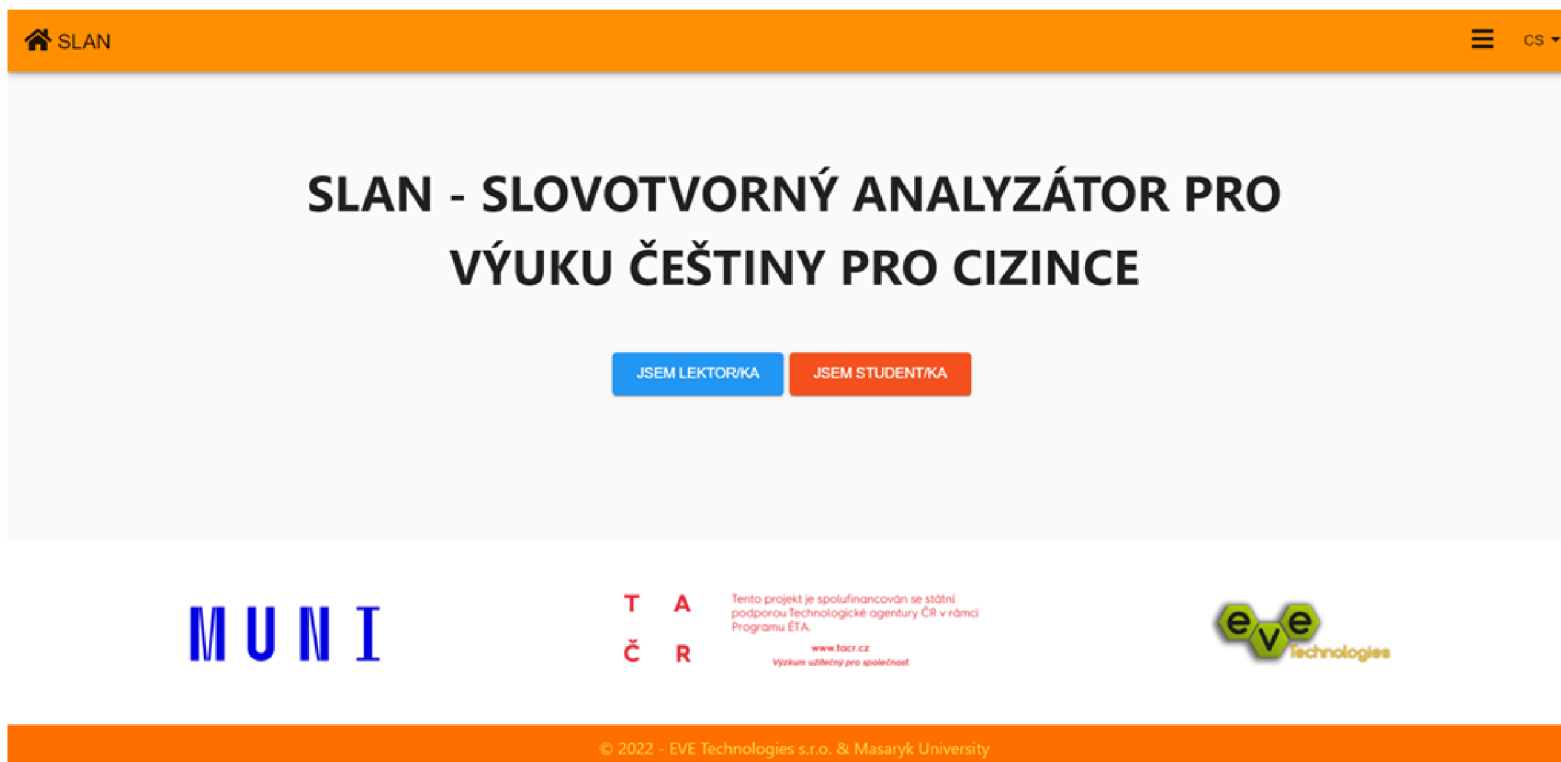
A2: Nejfrekventovanější sufixy [+Persona]

úroveň A2	
sufix	seznam odvozených slov
-tel	<i>učitel (47), ředitel (41), přítel (34), obyvatel (21), spisovatel (17), podnikatel (11), zaměstnavatel (8), majitel (7), skladatel (5), cestovatel (4), zakladatel (1), překladatel (1), nositel (1), chovatel (1)</i>
-ec	<i>cizinec (26), herec (18), zaměstnanec (16), sportovec (9), Němec (9), bratranec (7), vědec (5), chlapec (5), umělec (3), synovec (2), běžec (2), Ukrajinec (2), jednotlivec (1), horolezec (1), Vietnamec (1), Skandinávec (1), Portugalec (1)</i>
-ík/-ník	<i>zákazník (19), číšník (14), právník (18), pracovník (6), básník (6), účastník (4), odborník (4), návštěvník (4), hudebník (4), úředník (4), obchodník (3), milovník (3), kadeřník (3), řezník (2), řemeslník (2), vrstevník (2), spolupracovník (2), začátečník (1), zahradník (1), vlastník (1), uličník (1), protivník (1), nájemník (1), mladík (1), kuchař-číšník (1), dělník (1), brigádník (1), bojovník (1)</i>
-ent	<i>student (67), prezident (11), pacient (9), klient (4), asistent (3), disident (1), abstinent (1), absolvent (1)</i>
-č	<i>rodič (48), řidič (25), prarodič (8), hasič (6), prodavač (3), holič (2), posluchač (1)</i>

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

- byl stanoven postup zpracování slovotvorných dat
- byly vypracovány seznamy sémantických rysů (kategorií) podstatných jmen
- byly vypracovány seznamy afixů pro odvozená podstatná jména
- byla spuštěna pilotní verze webového rozhraní: <https://slan.ped.muni.cz/#/o-projektu>

The screenshot shows the homepage of the SLAN web application. At the top, there is an orange navigation bar with a home icon and the text 'SLAN' on the left, and a hamburger menu icon and 'CS' with a dropdown arrow on the right. The main content area is white and features the title 'SLAN - SLOVOTVORNÝ ANALYZÁTOR PRO VÝUKU ČEŠTINY PRO CIZINCE' in bold black text. Below the title are two buttons: a blue one labeled 'JSEM LEKTOR/KA' and an orange one labeled 'JSEM STUDENT/KA'. At the bottom of the page, there are three logos: 'MUNI' in blue, the 'TAČR' logo (with 'T A' above 'Č R') and text indicating funding from the TAČR program, and the 'eve technologies' logo in green.

Sémantické kategorie podstatných jmen

Kategorie připravené k nahrání na web:

- děj, výsledek děje (19 sufixů) – 230
- deminutiva (17 sufixů) – 253
- názvy jazyků (2 sufixy) – 29
- látky (3 sufixy) – 8
- místa (12 sufixů) – 131
- objekty (12 sufixů) – 90
- názvy osob (25 sufixů) – 415
- názvy poplatků (2 sufixy) – 10
- prostředky, nástroje (8 sufixů) – 50

Rozpracované kategorie (stav ke dni 17. 02. 2022):

- názvy žen (3 sufixy) – 179
- vlastnost, stav (8 sufixů) – 112
- názvy zájmových a jiných činností
- abstrakta na *-ina*
- kolektiva
- jednotliviny

Štícha F. a kol. Velká akademická gramatika spisovné češtiny. I. Morfologie. Část 1, Část 2. Praha: Academia, 2018.

Možnosti vyhledávání (první verze webu)

SLAN

CS

SLAN - SLOVOTVORNÝ ANALYZÁTOR PRO VÝUKU ČEŠTINY PRO CIZINCE

Chci najít slova   Chci si procvičovat

chci úroveň:
 A2   B1   B2

chci najít:
 podstatné jméno   přídavné jméno

má význam:
osoby

začíná na:

končí na:
ař/ář

chci to vysvětlit v:
 češtině   ruštině   angličtině

Vyhledat

lék → **lékař**

kuchtit → **kuchař**

film → **filmař**

lyže → **lyžař**

komise → **komisař**

socha → **sochař**

péct → **pekař**

noviny → **novinář**

elektrika → **elektrikář**

uzený → **uzenář**

taxík → **taxikář**

- rod: mužský životný (ten)
- příklady: kuchař v restauraci, vyučený kuchař

CZEDD

Možnosti vyhledávání

SLAN

CS

SLAN - SLOVOTVORNÝ ANALYZÁTOR PRO VÝUKU ČEŠTINY PRO CIZINCE

Chci najít slova   Chci si procvičovat

chci úroveň:
 A2   B1   B2

chci najít:
 podstatné jméno   přídavné jméno

má význam:

začíná na:

končí na:

chci to vysvětlit v:
 češtině   ruštině   angličtině

Vyhledat

dálkový → **dálnice**

hrana → **hranice**

ležet → **ložnice**

nemocný → **nemocnice**

radní → **radnice**

stát → **stanice**

železný → **železnice**

věznit → **věznice**

trh → **tržnice**

- **род:** женский (та)
- **примеры:** zboží z tržnice, budova tržnice, městská tržnice, vietnamská tržnice
- **внимание:** происходит изменение *h* → *ž*

CZEDD

Rozšířený popis (lektorský modul)

	V češtině	V ruštině
Produktivita	velmi produktivní	velmi produktivní
Slovotvorný význam (SV)	osoba (konatel děje)	1. osoba (konatel děje)
		2. zvíře (konatel děje)
		3. předmět, jímž se děj vykonává
		4. prostředek vykonání děje
		5. místo děje
Slovotvorný model (SM)	sloveso > podstatné jméno	1. sloveso > podstatné jméno
		2. sloveso (podstatné jméno, přídavné jméno, zájmeno) > podstatné jméno
		3. podstatné jméno > podstatné jméno (málo produktivní)
		4. přídavné jméno > podstatné jméno (neproduktivní)
Gramatické charakteristiky	podstatné jméno mužského rodu	podstatné jméno mužského rodu
Komentáře	1. Sufix je jednovýznamový (= monosémní)	1. Sufix je mnohovýznamový (= polysémní).
	2. Nejčastěji se odvozují slova od sloves s kmenotvorným sufixem <i>-ova-</i> , <i>-i-</i> (<i>spis-ova-tel</i> , <i>uč-i-tel</i>).	2. SV3 je produktivní v technické terminologii, SV4 je produktivní v terminologii speciální.

Rozšířený popis (lektorský modul)

Грамматические характеристики	существительное м.р.	существительное м.р.
Комментарии	1. Суффикс имеет только одно значение.	1. У суффикса есть несколько значений.
	2. Чаще всего образуются слова от глаголов с суффиксом <i>-ova-</i> , <i>-i-</i> (<i>spis-ova-tel</i> , <i>uč-i-tel</i>).	2. С33 продуктивно в технической терминологии, С34 – в специальной.
	3. От глаголов с суффиксом <i>-e/ě-</i> в дериватах появляется вариант <i>-itel</i> (только несколько примеров: <i>stavitel</i> , <i>trpitel</i> , <i>velitel</i> , <i>držitel</i>).	3. Некоторые дериваты могут быть омонимичны, например, <i>otpravitel</i> (лицо), <i>otpravitel</i> (место действия).
	4. Во многих случаях происходит сокращение гласного в корне слова (<i>obývat</i> > <i>obyvatel</i>).	4. Суффикс является продуктивным в образовании сложных слов со значением "лицо" (СМ2), примеры см. ниже.
Примеры	ředitel, obyvatel, majitel, učitel, podnikatel	С31: преподаватель, мечтатель, писатель, водитель, спасатель

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

- *-na* je nejvíce zastoupený sufix, patří většinou názvům míst
- existuje v několika variantách
- 61 % názvů je v učebnicích úrovně A2, popř. současně v učebnicích pro vyšší úroveň, 32 % je v učebnicích pro všechny úrovně.

chci úroveň:
 A2 B1 B2

chci najít:
 podstatné jméno přídavné jméno

má význam:
místa

začíná na:

končí na:
na

chci to vysvětlit v:
 češtině ruštině angličtině

Vyhledat

čekat → **čekárna**
(dělat)* → **dílna**
jídlo → **jídelna**
káva → **kavárna**
kniha → **knihovna**
koupel → **koupelna**
lék → **lékárna**
pojišťovat → **pojišťovna**
(poklad)* → **pokladna**

porada → **poradna**
posilovat → **posilovna**
sněm → **sněmovna**
spořit → **spořitelna**
tovar → **továrna**
cukrář → **cukrárna**
čistit → **čistírna**
pracovat → **pracovna**
prodej → **prodejna**

půjčovat → **půjčovna**
tisknout → **tiskárna**
elektrina → **elektrárna**
směňovat → **směnárna**
tělocvik → **tělocvična**
čaj → **čajovna**
kovat →
stroj → **strojírna**
výroba → **výrobná**

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

- pouze **-iště** patří výhradně názvům míst -
19 dokladů v korpusu UčebKo

bydlet → **bydliště**
hrát → **hřiště**
letět → **letiště**
(nastoupit) → **nástupiště**
parkovat → **parkoviště**
schod → **schodiště**
sportovat → **sportoviště**
stání → **stanoviště**
hledět → **hledišťe**
pracovat → **pracoviště**

sídlit → **sídlíště**
(kolej) → **kolejiště**
trh → **tržiště**
koupat → **koupaliště**
učit → **učiliště**
cvičit → **cvičiště**
(jevit) → **jeviště**
(na)rodit (se) → **rodiště**
smetí → **smetiště**

Na úrovni A2 je 9 dokladů (47 %)

chci úroveň:
 A2 B1 B2

chci najít:
 podstatné jméno přídavné jméno

má význam:
místa

začíná na:

končí na:
iště

chci to vysvětlit v:
 češtině ruštině angličtině

Vyhledat

bydlet → **bydliště**
hrát → **hřiště**
letět → **letiště**
(nastoupit) → **nástupiště**
parkovat → **parkoviště**
schod → **schodiště**
sportovat → **sportoviště**
stání → **stanoviště**
hledět → **hledišťe**

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

- *-nice* je sufix polysémnní/polyfunkční (kromě názvů míst se jím tvoří např. názvy objektů, názvy nositelů vlastností, názvy přechýlené)
- 80 % názvů je v učebnicích úrovně A2, popř. současně v učebnicích pro vyšší úroveň, 47 % je v učebnicích pro všechny úrovně.

chci úroveň:
 A2 B1 B2

chci najít:
 podstatné jméno přídavné jméno

má význam:
místa

začíná na:

končí na:
nice

chci to vysvětlit v:
 češtině ruštině angličtině

Vyhledat

dálkový → **dálnice**

hrana → **hranice**

ležet → **ložnice**

nemocný → **nemocnice**

radní → **radnice**

stát → **stanice**

železný → **železnice**

led → **lednice**

porodit → **porodnice**

kost → **kostnice**

pivo → **pivnice**

vrata → **vrátnice**

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

- *-ctví/-ství, -ina, -ka* jsou sufixy polysémnní a u názvů míst jsou zastoupeny méně než předchozí, současně se jimi tvoří názvy nositelů vlastností, názvy přechýlené...
- *-dlo, -ba, -ost, -isko* jsou sufixy polysémnní a u názvů míst jsou zastoupeny minimálně, primárně se jimi tvoří názvy jiné (názvy prostředků, názvy dějů a jejich výsledků, názvy vlastností, augmentativa)

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

- stěžejní jsou pro nás doklady v učebnicích úrovně A2 bez ohledu na to, jsou-li i v učebnicích pro vyšší úrovně
- počítáme s kontinuitou znalostí (znalosti získané v kurzech pro úroveň A2 se přenášejí do kurzů pro vyšší úroveň)
- u většiny frekventovaných sufixů tvoří slova doložená v A2 nejvyšší podíl ze všech

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

- počítáme ještě s rozšířením kategorie názvů míst (i některých kategorií dalších) o názvy, které vznikly v důsledku přenosu pojmenování z děje / výsledku děje na místo, objekt, nástroj...; takové názvy jsou pak zařazeny i do dvou kategorií:

výsledek děje a prostředek činnosti

výsledek děje a objekt

výsledek děje a místo

vlastnost/stav a místo

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

výsledek děje - prostředek činnosti

zařízení
bytu?

děj / výsledek děje:

*Co potřebujeme k **zařízení***

*elektronická **zařízení***

prostředek činnosti:

***mobilní zařízení**,*

sprcha

děj / výsledek děje:

*dát si pořádnou **sprchu***

prostředek činnosti:

*opravit **sprchu**,*

*koupelna se **sprchou***

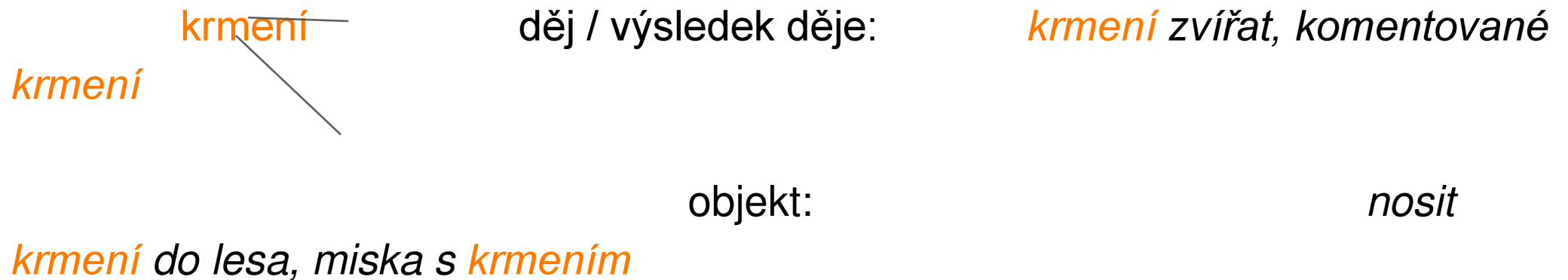
Polysémie výrazů z korpusu UčebKo

výsledek děje – prostředek činnosti

	význam 1	význam 2
	výsledek děje	prostředek činnosti
zařízení	<i>Co potřebujeme k zařízení bytu?</i> (B2)	<i>mobilní zařízení, elektronická zařízení (A2, B1, B2)</i>
sprcha	<i>dát si pořádnou sprchu (B1)</i>	<i>koupelna se sprchou (A2, B1, B2)</i>

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

výsledek děje - objekt

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

děj / výsledek děje - místo

zastávka

děj / výsledek děje: *zastávka* po cestě domů

místo: *zastávka* autobusu / tramvaje, vystoupit na

zastávce

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

Někdy je v korpusu UčebKo slovo doloženo jen **v jednom z možných významů:**

výstava

děj / výsledek děje: -

místo: *výstava psů a koček, navštívit výstavu*

pohotovost

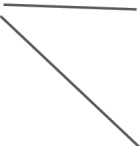
vlastnost, stav: -

místo: *jít na pohotovost, čekat na pohotovosti*

Projekt SLAN (výsledky za r. 2021)

Někdy je v korpusech UčebKo slovo doloženo jen **v jednom z možných významů:**

oblečení

děj / výsledek děje: -

objekt: *nové oblečení, skříň na oblečení*

Co SLAN zahrnuje:

1. SEZNAMY SLOV podle sémantických skupin, sufixů/prefixů, úrovní A2, B1, B2

Zahrnují slova odvozená

POUZE OD JEDNOHO SLOVA ZÁKLADOVÉHO, tj. slova tvořená nejjednodušším způsobem.

Co SLAN zahrnuje:

2. ÚKOLY (CVIČENÍ) K PROCVIČOVÁNÍ

- tvoření slov s určitým významem a určitým sufixem v (kon)textu

Rozlišení podle úrovní A2, B1, B2

Co SLAN nezahrnuje:

- slova složená

příklad z UčebKa: *studují tam **samoplátci** z celého světa (A2)*

- slova odvozená cirkumfixy

příklad z UčebKa: *šli k **náměstí** (A2)*

- slova vzniklá univerbizací

příklad z UčebKa: *bydlí v bytě v **paneláku** (A2)*

Důvody:

- časové možnosti projektu
- slovtvorné způsoby náročnější na pochopení cizincem, vzniká-li jedno slovo minimálně ze dvou slov základových

<https://slan.ped.muni.cz/#/o-projektu>

chci úroveň:
 A2 B1 B2

chci najít:
 podstatné jméno přídavné jméno

má význam:
místa

začíná na:

končí na:
iště

chci to vysvětlit v:
 češtině ruštině angličtině

Vyhledat

bydlet → **bydliště**

hrát → **hřiště**

letět → **letiště**

(nastoupit) → **nástupiště**

parkovat → **parkoviště**

schod → **schodiště**

sportovat → **sportoviště**

stání → **stanoviště**

hledět → **hledišťe**

možnosti vyhledávaných slov podle zvolených vlastností

výsledek vyhledávání (příklad)

SLAN - SLOVOTVORNÝ ANALYZÁTOR PRO VÝUKU ČEŠTINY PRO CIZINCE

chci úroveň:

 A2 B1 B2

chci najít:

 podstatné jméno přídavné jméno

má význam:

místa

začíná na:

končí na:

iště

chci to vysvětlit v:

 češtině ruštině angličtině

Vyhledat

bydlet → **bydliště**hrát → **hřiště**letět → **letišťe**(nastoupit) → **nástupiště**parkovat → **parkoviště**schod → **schodiště**sportovat → **sportoviště**stání → **stanoviště**hledět → **hledišťe**

• rod: střední (to)

• příklady:

domácí/fotbalové/golfové
dětské hřiště (A2), být
blízko hřiště, chodit s
kamarády na hřiště

• pozor: mění se r → ř

Chci najít slova

Chci si procvičovat

CZEDD

MUNI

T A
Č R

Tento projekt je spolufinancován se státní
podporou Technologické agentury ČR v rámci
Programu ÉTA.

www.tacr.cz
Výzkum užitečný pro společnost.

eve
Technologies

SLAN - SLOVOTVORNÝ ANALYZÁTOR PRO VÝUKU ČEŠTINY PRO CIZINCE

chci úroveň:
 A2 B1 B2

chci najít:
 podstatné jméno přídavné jméno

má se zmiňovat:
 místa

začíná na:
 -

končí na:
 itě

chci to vysvětlit v:
 češtině ruštině angličtině

Vyhledat

bydlet → **bydliště**hrát → **hřiště**letět → **letišťe**(nastoupit) → **nástupiště**parkovat → **parkoviště**schod → **schodiště**sportovat → **sportoviště**stání → **stanoviště**hledět → **hledišťe**

• род: среднее (то)

• примеры:
 domácí/футбольное/гольфное
 детские **hřiště** (A2), **byť**
 близко **hřiště**, **chodit s**
kamarády na hřiště

• внимание: происходил
 изменение **r → /**

Chci najít slova

Chci si procvičovat

CZ100

MUNI

T A
Č R

Tento projekt je spolufinancován se státní
 podporou Technologické agentury ČR v rámci
 Programu ETA.

www.tacr.cz
 Výzkum užitečný pro společnost.

Co najdeme u jednotlivých derivátů?

základové slovo:

učit → učitel

v češtině, ruštině, angličtině:

- gramatické informace o rodě substantiv
- příklady kolokací z korpusu Učebko nebo ze SYN2020 (viz níže)
- informace o hláskových změnách při odvozování, pokud se vyskytují
- informace o variantách sufixu, pokud se vyskytují

UčebKo-B2: “Člověk nemůže nikdy dělat víc, než je mu dovoleno **člověčenstvím**”; “I to patří k **člověčenství**”

člověčenství		HLEDAT	A - Z	Z - A
anms.header.wordanms.header.info		anms.header.baseanms.header.examplesanms.header.levelanms.header.topic		
člověčenství	<ul style="list-style-type: none"> • rod: střední (to) • pozor: mění se <i>k</i> → <i>č</i> • příklady: <i>pravé člověčenství, potenciál našeho člověčenství</i>člověk • poznámka: jde o variantu <i>-enství</i>	B2	B6C2N1	

Seznamy derivátů podle sémantických skupin a sufixů

Sufixy psané versálou se ukázaly jako nejvíce produktivní

SEZNAMY SLOV - podstatná jména se sufixy

sémantická skupina

názvy osob

sufixy

0	a	áč	ák	AN
ANT/ ENT	AŘ/ ÁŘ	át	CE	Č
ček	čí	ec	eň	ér/ iér
ÍK/ NÍK	ik	ina	íř	ISTA
ka	l	och	oun	TEL

SEZNAMY SLOV - podstatná jména se sufixy

sémantická skupina

názvy prostředků a nástrojů

sufixy

a	ák	č	ČKA/ KA	dlo
ík/ník	na	ní/tí	tko	

názvy objektů

a	ák	ba	č	dlo	ec
ek	ice/ nice	ÍK/ NÍK	INA	ivo	KA
ko	NÍ/ TÍ	ost	ovna		

SEZNAMY SLOV - podstatná jména se sufixy

sémantická skupina

názvy látek

sufixy

dlo	INA/NINA	ivo
-----	----------	-----

názvy jednotlivostí

ek	ín	ina	inka
----	----	-----	------

názvy míst

ba	dlo	ík/ ník	INA	isko
IŠTĚ	KA	NA	ní/tí	NICE
ost/ nost	STVÍ/ CTVÍ	tko		

SEZNAMY SLOV - podstatná jména se sufixy

sémantická skupina

názvy vlastností a stavů

sufixy

a	ba	no/o
OST/ NOST	ota	STVÍ/ OVSTVÍ

názvy jazyků

a	INA
---	-----

SEZNAMY SLOV - podstatná jména se sufixy

sémantická skupina

názvy dějů

sufixy

A	BA	dlo	e/ě	EK
el/ ež	ch	í	ina	j
KA	ná/ tá	NÍ/ TÍ	o	ost/ nost
ot	ství	t	va	

názvy poplatků

É	ovné
---	------

SEZNAMY SLOV - podstatná jména se sufixy

sémantická skupina

názvy číselných pojmů

sufixy

ice	ina/ tina	iny	KA
-----	--------------	-----	----

názvy hromadné

í	oví	CTVO/ STVO
---	-----	---------------

názvy zveličelé

isko

SEZNAMY SLOV - podstatná jména se sufixy

sémantická skupina

názvy zdrobnělé

sufixy

áček	átko	ečka	ečko
EK	enka	IČKA	íčka
íčko	íčko	ík	ínek
inka	KA	ko	

SEZNAMY SLOV - podstatná jména se sufixy

sémantická skupina

názvy přechýlené

sufixy

ice	KA	yně/ kyně
-----	----	--------------

názvy ostatní** (viz dále)

čko/ ko	ík	KA	ní/tí
------------	----	----	-------

SEZNAMY SLOV - podstatná jména s prefixy

sémantická skupina

názvy míst

prefixy

pra	před	vele	multi
-----	------	------	-------

názvy dějů

pod	před	sou
-----	------	-----

názvy vlastností a stavů

bez	nad	po	sou
-----	-----	----	-----

SEZNAMY SLOV - podstatná jména s prefixy

sémantická skupina

názvy osob

prefixy

multi	nad	pod
pra	před	vice

Názvy ostatní **

1. Substantiva-feminina se sufixem *-ka* tvořená od jiných feminin procesy typickými pro deminutiva, která však deminutivy nejsou: *bouřka* (identický význam se slovem *bouře*), *půlhodinka* (identický význam se slovem *půlhodina*), *půlka* (identický význam se slovem *půle*), *sklenka* (identický význam se slovesem *sklenice*); od základových slov se liší hovorovostí nebo emocionálním zabarvením.
1. Substantiva-feminina se sufixem *-ka* tvořená od jiných feminin procesy typickými pro deminutiva, která deminutivy nejsou, ale mají specifický význam: *kabelka* (jiný význam než slovo *kabela*), podobně *barborka* (od vlastního jména *Barbora*); podobně např. *čárka*, *dušičky*, *historka*, *kůrka*, *pomůcka*, *stolička*, *stránka*, *tkanička*.
1. Substantiva se sufixem *-ka* odvozená přímo od sloves, tj. nikoliv jako názvy přechýlené: *servírka* (od slovesa *servírovat*).
1. Substantiva se sufixem *-ost*, která jsou tvořena od adjektiv a mají abstraktní význam, nelze je však hodnotit výhradně jako názvy vlastností, např. *blbost*, *maličkost*, *pitomost*, *samozřejmost*.
1. Substantiva zakončená na *-ní/-ti* tvořená od sloves, která mohou mít různé významy, např. *oslovení*. Uvedeme kontexty z korpusu UčebKo: a) *Které oslovení je v motivačním dopise vhodné/nevhodné?* (B1), b) *Při oslovení bychom měli správně použít a vyslovit jméno osloveného člověka a nesmíme zapomenout ani na tituly* (B2).

sémantická kategorie	počet sufixů	počet lemmat	nejzastoupenější sufixy (počet lemmat)	příklady (jazyková úroveň)
děj, výsledek děje	19	691	-ní/-tí (464)	<i>představení (A2, B1, B2) ← představen/představit</i>
názvy osob (masculine animate)	26	417	-ík/-ník (73)	<i>zákazník (A2, B1, B2) ← zakázka</i>
vlastnost, stav	6	202	-ost/-nost (173)	<i>radost (A2, B1, B2) ← rád, zkušenost (A2, B1, B2) ← zkušený</i>
zdrobněliny	15	186	-ek (77)	<i>dárek (A2, B1, B2) ← dar</i>
názvy žen	3	162	-ka* (125)	<i>kamarádka (A2, B1, B2) ← kamarád, manželka (A2, B1, B2) ← manžel</i>
místo	13	135	-na (43)	<i>kavárna (A2, B1, B2) ← káva, knihovna (A2, B1, B2) ← kniha</i>
objekty	16	115	-ka* (38)	<i>fotka (A2, B1, B2) ← fotit</i>
prostředky a nástroje	9	48	-čka/-ka* (14)	<i>motorka (A2, B1, B2) ← motor</i>
číselné výrazy	4	30	-ka* (21)	<i>desítka (A2, B1, B2) ← deset</i>
názvy jazyků	2	29	-ina* (28)	<i>angličtina (A2, B1, B2) ← anglický</i>
hromadné názvy	3	14	-ctvo/-stvo (9)	<i>obyvatelstvo (A2, B1, B2) ← obyvatel</i>
poplatky	2	10	-né (9)	<i>jízdné (A2, B1, B2) ← jízda</i>
látky	3	8	-ina* (6)	<i>tekutina (B1, B2) ← tekutý</i>
jednotliviny	4	5	-ina* (2)	<i>potravina (A2, B1, B2) ← potrava</i>
zveličení	1	1	-isko (1)	<i>psisko (B2) ← pes</i>
jiné		53		
CELKEM:		2 106		

Software SLAN zahrnuje:

1. SEZNAMY ODVOZENÝCH SUBSTANTIV s různými filtry (jazyková úroveň, jazyk vysvětlení, má význam, začíná na, končí na)
2. CVIČENÍ A TEXTY vč. formátu pracovního listu ke stažení
3. MODUL *JSEM STUDENT/KA* A MODUL *JSEM LEKTOR/KA*

Modul *Jsem student/ka*

SLAN

HLEDAT A - Z Z - A

chci úroveň:
 A2 B1 B2

chci to vysvětlit v:
 češtině ruštině angličtině

má význam objekty

začíná na:

končí na:

Vyhledat

přiložit → **příloha**

smluvit → **smlouva**

ozdobit → **ozdoba**

(letět)* → **leták**

brambora → **bramborák**

jíst → **jídlo**

prát → **prádlo**

(zavázat)* → **zavazadlo**

rám → **rámec**

(nabýt)* → **nábytek**

připravit → **přípravek**

(řezat)* → **řízek**

vyrobit → **výrobek**

- rod: střední (to)
- příklady: pojištění zavazadel proti ztrátě (A2), ztracené zavazadlo, sbalit zavazadlo, doprava zavazadel, lístek k zavazadlu
- pozor: mění se á→a

Modul *Jsem lektor/ka*

chci úroveň:

A2 B1 B2

chci to vysvětlit v:

češtině ruštině angličtině

anms.topic

má význam
objekty

začíná na:

končí na:

Vyhledat

HLEDAT

A - Z

Z - A

anms.header.wordanms.header.info

anms.header.base

anms.header.examples

anms.header.levelanms.header.topic

příloha	<ul style="list-style-type: none"> rod: ženský (ta) příklady: maso s přílohou (A2), brambory jako příloha, poslat přílohu, kulturní příloha pozor: mění se / → í, ž → h	přiložit	A2,B1,B2	A1A3C211T1s
smlouva	<ul style="list-style-type: none"> rod: ženský (ta) příklady: pracovní smlouva (A2), kupní smlouva, podepsat smlouvu, návrh smlouvy pozor: mění se u → ou	smluvit	A2,B1,B2	A3B3C7E5
ozdoba	<ul style="list-style-type: none"> rod: ženský (ta) příklady: bizarní ozdoba (A2), ozdoby s květinovými motivy	ozdobit	A2,B1,B2	A2A4F5
leták	<ul style="list-style-type: none"> rod: mužský neživotný (ten) příklady: reklamní leták (A2), příbalový leták, leták nabízí zboží	(letět)*	pozor: slovo leták nejde vysvětlit pomocí významu slova letět	A2,B1,B2 A3A6B5D3E4
bramborák	<ul style="list-style-type: none"> rod: mužský neživotný (ten) příklady: řízek v bramboráku (A2), sýr v bramboráku, usmažit bramborák	brambora	A2,B1,B2	I1I2
jídlo	<ul style="list-style-type: none"> rod: střední (to) příklady: české jídlo (A2), oblíbené jídlo (A2), domácí jídlo (A2), recept na jídlo (A2), stánek s jídlem (A2)	jíst	A2,B1,B2	D1D4D7F4I1I3J1J4
prádlo	<ul style="list-style-type: none"> rod: střední (to) příklady: bílé prádlo (A2), barevné prádlo (A2), čisté prádlo (A2), špinavé prádlo (A2), vyprat prádlo (A2)	prát	A2,B1,B2	B4B6
zavazadlo	<ul style="list-style-type: none"> rod: střední (to) příklady: pojištění zavazadel proti ztrátě (A2), ztracené zavazadlo, sbalit zavazadlo, doprava zavazadel, lístek k zavazadlu pozor: mění se á → a	(zavázat)*	pozor: slovo zavazadlo nejde vysvětlit pomocí významu slova zavázat	A2,B1,B2 F1F2F4
rámec	<ul style="list-style-type: none"> rod: mužský neživotný (ten) příklady: kurzy probíhají v rámci celé ČR (A2), cestovat v rámci Evropské unie, překročit rámec (čeno)	rám	A2,B1,B2	A3A6

Modul *Jsem student/ka* – Chci si procvičovat

SLAN - SLOVOTVORNÝ ANALYZÁTOR PRO VÝUKU ČEŠTINY PRO CIZINCE

Chci najít slova Chci si procvičovat

Texty

v A2

Práce

Rodina

Seznamujeme se

> A2/B1

> B1/B2

Cvičení

v A2

v názvy míst

názvy míst -ice, -nice (psaní z klávesnice, 1 tvar)

názvy míst -ice, -nice (psaní z klávesnice, 2 tvary)

názvy míst -ice, -nice (psaní z klávesnice, doplnění do věty)

názvy míst -iště (psaní z klávesnice, 1 tvar)

názvy míst -iště (psaní z klávesnice, 2 tvary)

názvy míst -iště (psaní z klávesnice, 2 tvary)

> názvy osob

> B1

> B2

Modul *Jsem student/ka* – Chci si procvičovat

Chci najít slova

Chci si procvičovat

Zpět na výběr

- Do věty doplňte **název místa**, které je utvořeno pomocí *-ice* nebo *-nice* od tučně zvýrazněného slova.

- Místo, kde se pije **pivo**, je

- Dům, kde se léčí **nemocný** člověk, je

- Dům, kde pracují **radní**, je

- Místo, kam se lidé chodí dívat na **kosti**, je

- Silnice, po které jezdí **dálková** doprava, je

- Led** dáváme do , aby v ní byla teplota pod nulou, protože v ní jsou potraviny.

- Železné** koleje tvoří

- Do domu vedou dřevěná **vrata** a vedle nich je

Vyhodnotit

Chci najít slova

Chci si procvičovat

Zpět na výběr

- Do věty doplňte **název místa**, které je utvořeno pomocí *-ice* nebo *-nice* od tučně zvýrazněného slova.

- Místo, kde se pije **pivo**, je **pivnice**.

- Dům, kde se léčí **nemocný** člověk, je **nemocnice**.

- Dům, kde pracují **radní**, je **rádnice** (správná odpověď: radnice).

- Místo, kam se lidé chodí dívat na **kosti**, je (správná odpověď: kostnice).

- Silnice, po které jezdí **dálková** doprava, je **dálkovice** (správná odpověď: dálnice).

- Led** dáváme do (správná odpověď: lednice), aby v ní byla teplota pod nulou, protože v ní jsou potraviny.

- Železné** koleje tvoří (správná odpověď: železnice).

- Do domu vedou dřevěná **vrata** a vedle nich je (správná odpověď: vrátnice).

Vyhodnotit

Jak můžu využít SLAN při práci s učebnicí?

Tvoření feminin

ČÁST D/ tvoření feminin pomocí sufixu -ka

Jeden ze způsobů, jak vytvořit formu feminina od formy maskulina u životných substantiv je pomocí sufixu **-ka**. Více viz tabulky.

Příklad: *student* → *studentka*; *profesor* → *profesorka*, *prodavač* → *prodavačka* aj.

POZOR: *Čech* → *Češka*; *Slovák* → *Slovenka*, *Polák* → *Polka*,
Ukrajinec → *Ukrajinka*; *muž* – *žena*; *pán* – *paní*.

Úkol 12. Napište správný tvar feminina.

Příklad: *doktor* → *doktorka*

1. fotograf → _____	6. učitel → _____
2. Čech → _____	7. pán → _____
3. kamarád → _____	8. prodavač → _____
4. muž → _____	9. Polák → _____
5. Ukrajinec → _____	10. Slovák → _____

Jak můžu využít SLAN při práci s učebnicí?

Tvoření feminin

Chci najít slova Chci si procvičovat

chci úroveň:

A2 B1 B2

chci to vysvětlit v:

češtině ruštině angličtině

má význam
názvy žen

začíná na:

končí na:

Vyhledat

HLEDAT

A - Z

Z - A

kamarád → **kamarádka**

manžel → **manželka**

učitel → **učitelka**

herec → **herečka**

sekretář → **sekretářka**

doktor → **doktorka**

student → **studentka**

model → **modelka**

asistent → **asistentka**

prodavač → **prodavačka**

kuchař → **kuchařka**

lékař → **lékařka**

soused → **sousedka**

pacient → **pacientka**

zpěvák → **zpěvačka**

Rakušan → **Rakušanka**

šéf → **šéfka**

kandidát → **kandidátka**

turista → **turistka**

přítel → **přítelkyně**

kolega → **kolegyně**

průvodce → **průvodkyně**

sportovec → **sportovkyně**

zaměstnanec → **zaměstnanec**

pěvec → **pěvkyně**

plavec → **plavkyně**

zájemce → **zájemkyně**

vědec → **vědkyně**

zákazník → **zákaznice**

úředník → **úřednice**

kadeřník → **kadeřnice**

pracovník → **pracovnice**

návštěvník → **návštěvnice**

- **rod:** ženský (ta)
- **příklady:** mladá plavkyně (A2), závodní plavkyně, výborná plavkyně
- **poznámka:** jde o variantu -kyně

Jak můžu využít SLAN při práci s učebnicí?

Práce s vybraným sufixem (rozšíření slovní zásoby) + dalších kompetencí studujících (např. práce se slovníky)

The screenshot shows a search interface for a Czech-Slovak dictionary. On the left, there are filters for 'chci úroveň:' (A2 selected, B1, B2), 'chci to vysvětlit v:' (češtině selected, ruštině, angličtině), and dropdown menus for 'má význam', 'začíná na:', and 'končí na:'. A 'Vyhledat' button is at the bottom of the filter section. The search results are displayed in three columns. The first column shows the search term 'ka#' and a list of words ending in '-ka'. The second and third columns show corresponding words in the other language.

Search Results	Other Language 1	Other Language 2
ka#	deset → desítka	absolvent → absolventka
bouře → bouřka	sto → stovka	topmodel → topmodelka
(děva) → dívka	vyučovat → výuka	golfista → golfistka
garsoniéra → garsonka	procházet se → procházka	trenér → trenérka
(historie)* → historika	podmínit → podmínka	Ukrajinec → Ukrajinka
hloub → hloubka	pojistit → pojistka	personalista → personalistka
(kabela) → kabelka	zkusit → zkouška	muslim → muslimka
kosmetika → kosmetička	pomladit → pomlázka	Rakušan → Rakušanka
půle → půlka	prohlídnout → prohlídka	šéf → šéfka
sanita → sanitka	nabídnout → nabídka	kandidát → kandidátka
servírovat → servírka	přehnat se → přehánka	turista → turistka
schrána → schránka	přehlížet → přehlížka	motor → motorka
sklenice → sklenka	přednášet → přednáška	žvýkat → žvýkačka
stolice → stolička	scházet se → schůzka	čtecí → čtečka
strana → stránka	vyjímat → výjimka	prát → pračka
šíře → šířka	zastavit (se) → zastávka	mýt → myčka
výše → výška	přestat → přestávka	nabíjet → nabíječka
kamarád → kamarádka	objednat → objednávka	pojistit → pojistka

Jak můžu využít SLAN při práci s učebnicí?

Názvy jazyků

The screenshot shows a search interface for language names. On the left, there are filters for 'chci úroveň:' (A2 selected, B1, B2), 'chci to vysvětlit v:' (češtině selected, ruštině, angličtině), 'má význam jazyky', 'začíná na:', and 'končí na:'. A 'Vyhledat' button is at the bottom left. The main area has a search bar with 'HLEDAT', 'A-Z', and 'Z-A' buttons. Below the search bar is a list of languages: anglický → **angličtina**, český → **čeština**, francouzský → **francouzština**, německý → **němčina**, španělský → **španělština**, čínský → **čínština**, polský → **pošština**, ruský → **ruština**, italský → **italština**, běloruský → **běloruština**, bulharský → **bulharština**, chorvatský → **chorvatština**, japonský → **japonština**, makedonský → **makedonština**, slovenský → **slovenština**, slovinský → **slovinština**, srbský → **srbština**, ukrajinský → **ukrajinština**, vietnamský → **vietnamština**. A tooltip for 'francouzský' is open, showing:

- **rod:** ženský (ta)
- **příklady:** kurz francouzštiny (A2), učitel francouzštiny (A2), překládat z francouzštiny (A2), rozumět francouzštině, psát ve francouzštině
- **pozor:** mění se sk → št

Děkuji za pozornost!

Řízení a administrace projektu, návrh navigace modulu *Jsem lektor/ka*, analýza a kontrola dat:

- Mgr. Anastasija Sokolova, Ph.D. (sokolova@ped.muni.cz)

Příprava české části projektu, analýza a zpracování dat, návrh navigace webového rozhraní:

- PhDr. Ivana Kolářová, CSc. (kolarova@ped.muni.cz)
- Mgr. Adriana Válková (valkova@mail.muni.cz)

Metodologie korpusového výzkumu, analýza a zpracování dat (deminutiva):

- doc. Mgr. Tomáš Káňa, Ph.D. (kana@ped.muni.cz)